

Polski Ład dla samorządów

Polski Ład dla samorządów. Rada Ministrów przyjęła rozwiązania stabilizujące i wzmacniające finanse JST

 16.04.2024

- Sytuacja finansowa samorządów (JST) w latach 2016-2020 uległa poprawie w stosunku do lat 2011-2015.
- Wzrosły dochody ogółem oraz kwoty we wszystkich kategoriach dochodów JST. Znacznie zwiększyło się też wsparcie inwestycyjne z budżetu państwa.
- Zmiany, które wprowadzi Polski Ład przełożą się na sytuację samorządów. Dlatego zostaną wprowadzone rozwiązania stabilizujące i wzmacniające finanse JST.

– Ministerstwo Finansów stale monitoruje sytuację JST. Nie jest prawdą, że ich sytuacja finansowa jest zła. Samorządy zrealizowały dochody planowane sprzed pandemii, a kryzysowy 2020 r. zamknęły nadwyżką w wysokości 5,7 mld zł. Według najbardziej aktualnych danych, po I półroczu 2021 r. nadwyżka budżetowa JST wynosi 22,4 mld zł, a bieżąca prawie 23 mld zł – informuje minister finansów, funduszy i polityki regionalnej Tadeusz Kościński.

– Od początku wiedzieliśmy, że historyczna obniżka podatków proponowana w Polskim Ładzie będzie miała wpływ na finanse samorządów. Pracowaliśmy nad rozwiązaniami mającymi to zniwelować. Wprowadzone zostaną rozwiązania stabilizujące i wzmacniające finanse samorządów. Dzięki nim dochody JST będą bardziej stabilne i mniej narażone na cykliczność i wprowadzane zmiany prawne. Dodatkowo samorządy otrzymają w tym roku 8 mld zł. Dzięki tym pieniądзом oraz środkom, które planujemy dla nich w ustawie budżetowej na 2022 rok, dochody JST będą wyższe o ok. 4,6 proc. od planowanych. Dodając do tego Fundusz Polski Ład, wzrost dochodów JST wyniesie aż 9,6% – wskazuje wiceminister finansów Sebastian Skuza.

Nowe rozwiązania

Przekazywanie dochodów z PIT i CIT do JST w równych miesięcznych ratach, w kwotach zgodnych z prognozą określoną przed rozpoczęciem roku budżetowego. Dla samorządów to gwarancja dochodów i ułatwienie przy planowaniu i realizacji budżetów.

System finansów samorządowych zostanie uzupełniony o **dodatkową regułę** zapewniającą długookresową stabilizację w zakresie wpływów podatkowych.

Mechanizm korekcyjno-wyrównawczy zostanie oparty na bieżących wpływach z PIT i CIT, co skutkować będzie lepszym dopasowaniem wysokości subwencji i wpłat janosikowego do aktualnej sytuacji finansowej.

Planowane jest wprowadzenie nowej, dzielonej w sposób algorytmiczny, części subwencji ogólnej – części rozwojowej, zapewniającej stałe wsparcie JST w obszarze inwestycyjnym.

Kontynuowane będą działania wspierające inwestycje samorządowe. Zostanie m.in. utworzony **Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, oferującego bezzwrotne i bardzo wysokie dofinansowanie inwestycji JST. Celem programu jest zwiększenie skali inwestycji publicznych poprzez bezzwrotne dofinansowanie:

- promes inwestycyjnych udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego (wsparcie od 80%),
- nawet do 95% wartości zadania (w zależności od obszaru).

W 2021 r. samorządy, dzięki dobrej sytuacji budżetowej, otrzymają dodatkowo 8 mld zł (dzielone algorytmem).

Wprowadzone zostaną rozwiązania przejściowe w zakresie zwiększenia elastyczności zarządzania budżetami na skutek zmiany reguł fiskalnych obowiązujących samorządy.

Wprowadzone zostaną rozwiązania podnoszące limit spłaty długu JST oraz wspierające absorpcję środków UE (rozszerzenie wyłączeń z limitu zobowiązań dla szerszego zakresu projektów UE).

Efekty w 2022 r.

W 2022 r., po wprowadzeniu Polskiego Ładu oraz rozwiązań stabilizujących i wzmacniających finanse JST, samorządy osiągną dochody z tytułu PIT, CIT i subwencji ogólnej na poziomie ok. 146 mld zł, co oznacza, że będą one wyższe o 4,6% od dochodów prognozowanych przez same JST w Wieloletnich prognozach finansowych, sporządzonych przed ogłoszeniem Polskiego Ładu. Uwzględniając natomiast środki inwestycyjne z Funduszu Polski Ład, wzrost dochodów JST wyniesie aż 9,6%.

Finanse samorządów w latach 2011-2020

Sytuacja finansowa samorządów w okresie 2016-2020 poprawiła się w stosunku do lat 2011-2015. Wzrosły nie tylko dochody ogółem samorządów, ale również kwoty we wszystkich kategoriach dochodów JST: dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe. I to pomimo pandemii COVID-19.

W latach 2016-2020 nastąpiło też znaczne zwiększenie wsparcia inwestycyjnego dla JST, udzielanego przez budżet państwa – o 43 % w porównaniu do lat 2011-2015.

Łączne dochody JST w latach 2016-2020 to prawie 1,3 bln zł, co oznacza wzrost aż o 352 mld zł w porównaniu do lat 2011-2015. Jeśli chodzi o kategorie dochodów, to w latach 2016-2020 nastąpił wzrost o 161 mld zł w dochodach własnych, o 40 mld zł w subwencjach i o 152 mld zł w ramach dotacji celowych.

Nastąpił też istotny wzrost dochodów i wydatków ogółem w 2020 r. w porównaniu do 2011 r.

W 2020 r. dochody ogółem są znacznie wyższe i w porównaniu do 2011 r. wzrosły o 78%, zaś wydatki w tym okresie wzrosły o 65%.

Porównując lata 2020 oraz 2015 dochody JST z PIT i CIT wzrosły odpowiednio o 17 mld zł (+44,6 proc.) i 4,2 mld zł (+60,1 proc.), a więc w sumie o 21,2 mld zł (+47 proc.).

Rządowe działania antykrzysowe miały korzystny wpływ na poziom dochodów JST. Rząd wprowadził także cały szereg rozwiązań dedykowanych wprost JST, w tym przede wszystkim Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych i uelastycznienie samorządowych reguł fiskalnych.

W efekcie w 2020 r. JST zrealizowały dochody planowane sprzed pandemii i zamknęły go nadwyżką w wysokości 5,7 mld zł, pomimo deficytu planowanego na ponad 20 mld.

Finanse JST w 2021 r.

Pozytywna sytuacja JST utrzymuje się również w tym roku. Po I półroczu 2021 r. JST wykazują nadwyżkę budżetową w kwocie 22,4 mld zł, a nadwyżka bieżąca wynosi prawie 23 mld zł.

Dochody ogółem wyniosły ponad 163 mld zł (to 52,6% planu). Dochody z PIT to blisko 28 mld zł, a z CIT ponad 7,5 mld zł. Dotacje celowe to niemal 36,1 mld zł. W I półroczu 2021 r. na rachunki gmin, powiatów i województw przekazano z tytułu subwencji ogólnej ponad 40,7 mld zł – o 4,8% więcej niż w analogicznym okresie 2020 r.

W korzystnej sytuacji po I półroczu są w szczególności duże miasta, które wykazują nadwyżki budżetowe. Perspektywa dobrej sytuacji finansowej rysuje się w całym roku 2021, przede wszystkim z uwagi na przewidywany wzrost wpływów z PIT i CIT.